

Korzenszky Richárd

A 80 ÉVES JANKOVICS MARCELL KÖSZÖNTÉSÉRE

(A tervezett köszöntő kötet számára, felkérésre.)

1955-ben találkoztunk először. Akkor kezdtük a gimnáziumot Pannonhalmán. Az elmúlt tizenöt évben az „elszánt maradék”, aki csak teheti, összejön, leül, beszélgetünk, elmondjuk ugyanazt, a történeteink egyre kerekesebbek lesznek, de így van jól: kell, hogy legyen mondavilág, kell, hogy legyen egy csoportnak „őstörténete”, közös hősei, közös emlékei. „Idevigyázz gyerek! Megmondtam már százszor, hogy semmit sem mondok kétszer!” – idézzük öreg magyartanárunk mindig időszerű felszólítását. Öreg tanárunk: legalább harminc évvel volt fiatalabb, mint amilyen időségek most mi vagyunk.

Sok helyről jöttünk: Kelet- és Nyugat-Magyarország: Iván, Vállaj, Tolna megye: Mucsi – és természetesen voltak közöttünk budapestiek is. Nem sokat tudtunk egymásról, egymás családjáról. Lassan-lassan, az évtizedek múlásával rajzolódott ki a kép: egy olyan Magyarországot képviselünk, amelyben mindennapos volt az üldöztetés, hátrányos megkülönböztetés. Bebörtönzött apák, kitelepített családok, kulákklistára tett gazdálkodók...

A szabadság szigetén töltöttünk négy évet. Nem is voltunk tisztában azzal, hogy micsoda lehetőségeket kaptunk. Tanáraink többsége korábban a pannonhalmi tanárképző főiskola tanára volt. Megtanították, amit az előírások megkívántak, és felnyitották a szemünket, hogy európai távlatokat lássunk.

A diákkotthoni reggeli „zsíros deszka” meg tea volt. Az ebéd „betonfőzelék” (sárgaborsó), „fűrészpör” (pirított dara) – de nem haltunk éhen. Vártuk a csomagot, ki kolbászt, ki szalonnát, apró zsíros bödönt – és általában tudtunk osztozni. Volt kötelező séta, szigorú napirend, reggeli torna. Csavargás nem volt előírva, de kinek-kinek a lelkiismeretén szárad, hogyan játszotta ki a napirendet.

Mozi is volt. Minden szombat este. Nem volt kötelező, de hát mit csináltunk volna? Esetleg kártyáztunk – tarokkoztunk! Pingpongoztunk. Sakkoztunk. Vagy zenét hallgattunk. Osztályfőnökünk szobájában klasszikus zenét. Ebéd előtt, az utolsó órában, ha éppen szabad volt, az „Autofahrer unterwegs” bécsi adását, „világslágerekkel” tűzdelve, lelkesedésünktől kísérve. Iskolarádió – hangszóró minden teremben, az igazgatói iroda melletti szobában a „stúdió”: lemezjátszó, mikrofon, felkeléshez muzsika... Diákbolt, csoki, ceruza, rajzlap, esetleg még bambi – az ajtó üvegszemlein pedig néhány karikatúra.

A szomszéd épületben – a főmonostorban – laktak a tanáraink, az atyák. Meg idős, nyugdíjas szerzetesek. Voltak, akikhez szívesen átjártunk: sötétkamra, előhívhattuk a filmjeinket; nyelvtanulás, angol – teával kiegészítve... Volt, aki tudta, volt, aki nem: egyik osztálytársunk édesapjának valamikori börtön-társa tartotta ezt a foglalkozást.

Négy igazgatónk volt a négy gimnáziumi esztendő alatt. A forradalom híreit kíváncsian hallgattuk. Több iskolatársunk, akik számára származásuk miatt nem volt hely a „szocialista” Magyarországon, Nyugat felé vette az irányt. Igazgatónkat, Söveges Dávid atyát elvitték és félholtra verték a pufajkások. „Testvéri tankok” vigyáztak ránk, míg házkutatást tartottak az egész diákkotthonban.

Legányi Norbert, a későbbi főapát igazgatónk, matematika tanárunk volt. Felejthetetlen hangsúllyal volt képes felelésre szólítani: „Jankóóó...” Jankovics...

Közben börtönnek éreztük a diákkotthont, az iskolát. Nincs ebben semmi rendkívüli. Minden kamasz gyerek így van a szabályokkal. A tablóképünk – gondoltuk – börtönrács mögül kinéző csoport lesz. Jankovics Marcell készítette: de nem börtönrács, hanem a pannonhalmi főkapu motívumai vannak az arcképek mellett, kinek-kinek a

pályaválasztása szerint. (Tizenketten szerettek volna orvosi egyetemre menni, nem volt annyi szimbólum, volt, akinek a képe mellé „csak” egy ecset került...)

Huszonheten érettségiztünk. Együtt vagyunk, a régi banda-határok már réges-régen eltűntek. Testvérként tudunk örülni egymásnak, ha találkozunk. Az utolsó együttlétünkről hiányzott: azt írta, szeretné még befejezni a Toldit. Hála Istennek sikerült.

Várjuk az új találkozásokat. Az éjszakába nyúló baráti beszélgetéseket. (De ahogy múlnak az évek, egyre hamarabb elálmosodunk... Utánozzuk a régi öregurakat.)

Volt egy tanárunk, Havasi Lúciusznak hívták. Latint tanított – talán egy évig. Nagy lelkesedéssel beszélt arról, hogyan szeretne meghalni. Vagy szószéken, vagy katedrán. Valahonnan a hátsó sorokból valaki bekiáltotta: Mikor látjuk?

Többen vannak az osztálytársak között, akik határozottan maguknak tulajdonítják ezt a kijelentést. Nincs bizonyítékom arra, hogy ez a közbeszólás nem Jankovics Marcelltól származik.

Utószó: Marci, sajnálom, hogy nem olvashattad... Sajnálom, hogy nem vártad be a születésnapodat. Tudom, tudjuk, minden erőddel azon voltál, hogy befejezd a Toldi-t. Megadatott.

Az 59-ben érettségizett osztálytársak várjuk az augusztus végi tihanyi találkozót. Sajnos egyre kevesebben. A névsorolvasásnál közel voltunk egymáshoz: Jankovics, Kardos, Korzenszky...

Előbb-utóbb követjük egymást. Ahogy az Úr elrendeli.

Nyugodjál békében!

Korzi

